

никакого хозяйственного права нет, и «закрыл» само словосочетание «хозяйственное право».

А сторонники его нарком юстиции Н. В. Крыленко и его заместитель Е. Б. Пашуканис были расстреляны. Хотя репрессии в связи с этим не коснулись Ильи Вениаминовича, но психологически ему трудно было это пережить.

Поэтому он с большим удовлетворением встретил в 1964 году постановление ЦК КПСС «О мерах по дальнейшему развитию юридической науки и улучшению юридического образования в стране», восстановившее в правах гражданства среди других правовых наук хозяйственное право и обязавшее преподавать его во всех юридических институтах и на правовых факультетах университетов.

Илья Вениаминович постоянно использовал постановление в своей практической деятельности.

И. В. Шерешевский остался в моей памяти настоящим большим ученым, отличным преподавателем и замечательным человеком.

УДК 347.96(477.7-25Од)“19”(092)

О. К. Вишняков

«ЧЕЛОВЕК С “РАНЬШЕГО” ВРЕМЕНИ...»

Коли згадую Іллю Веніаміновича, на думку приходять слова літературного персонажа «...Да-а, сразу видать — человек с раньшего времени...». Ні, він не був таким собі «старорежимним» професором, — завжди цікавився новими тенденціями у праві, хоча й дуже критично до них ставився. Так, одним з перших він почав читати у 1960-х роках університетський спецкурс тоді ще «топ-новинки» — господарського права. Усе життя буду пишатися тим, що саме він зголосився бути науковим керівником моєї дипломної роботи щодо співвідношення плану і договору у регулюванні соціалістичного господарства.

Він ніколи не проходив повз нас — у ті часи молодих студентів відродженого юрфаку ОДУ 1960-х років, що на перервах кучкувалися у факультетському коридорі чи на сходах, — не зупинившись і не вступивши у розмову. Одразу ж до нього потоком йшли самі різні запитання — і «за життя», і за науку — і, здавалося, він того тільки й чекав — починався «летучий» диспут, яким він блискуче, з іронією та жартами та з явним задоволенням, керував.

Те, що в Іллі Веніаміновича було, так би мовити, «старорежимного», так це енциклопедична обізнаність і фундаментальність, інтелігентність, порядність та почуття відповідальності. Коли роки зробили своє і йому прийшлося відійти від праці на факультеті, він, будучи вже у дуже й дуже поважному віці, писав наукові статті, не припиняв палкої полеміки зі своїми науковими опонентами. Навіть майже втративши зір і не маючи можливості вийти з дому, він зали-

шався в курсі світових подій, слухаючи радіо іноземними мовами, яке навіть за тих часів не покривалося радянськими «глушилками». Розкладав на підвіконні фоліанти зарубіжних видань з римського права та, озброївшись величезним збільшуваним склом, намагався використати денне світло навіть за коротких зимових днів. Повідомив з гордістю, що починає вивчати італійську. У це важко було повірити, але він «на полном серьезе» запевнив, що йому стало замало мовного запасу.

Ілля Веніамінович отримав добротну освіту в Новоросійському університеті, але як тільки дозволяли гроші їздив слухати університетські лекції за кордоном. За радянських часів став відомим вченим, писав твори з різних галузей права. Але не був кабінетним вченим ані за складом характеру, ані за вдачею. Доля, яка була з ним не завжди справедливою, випробовувала його і як одного з перших керівників одеської міліції, і на посаді банківського юри-консульта, і в ролі безробітного професора. Але завжди він залишався оптимістом. Завжди з ним були глибока професійність, повага до юридичної професії та вміння прищеплювати цю велику справжню повагу іншим.

УДК 347.96(477.7-250д)“19”(092)

В. В. Самадурова

ШЕРЕШЕВСЬКИЙ ІЛЛЯ ВЕНІАМІНОВИЧ

У плеяді викладачів Одеського університету І.В. Шерешевський займає особливе місце. Найстаріший викладач юридичного факультету, він віддав юридичній освіті більшу частину життя. Він — вихованець університету, один з найстаріших юристів України. Коли у 1968 р. готувалося святкування 80-річного ювілею вченого, Ілля Веніамінович попросив провести його в аудиторію № 14 по вул. Преображенській, 24: «Я вперше увійшов у цю аудиторію студентом, прочитав тут свою першу лекцію».

Народився І. В. Шерешевський 27 листопада 1888 р. в Одесі у родині лікаря. Закінчив третю гімназію зі срібною медаллю у 1906 р. У тому ж році вступив до юридичного факультету Новоросійського університету. У звіті ІНУ за 1910 р. є запис про присудження медалей за твори з римського права на тему «Представництво за римським громадянським правом». Серед нагороджених був студент 4-го курсу Ілля Шерешевський, який отримав срібну медаль. Зі студентської пори саме римське право стало головним змістом наукових досліджень майбутнього вченого.

Ще до революції він друкував статті з питань представництва у журналах «Право», «Журнал Министерства юстиции», «Вестник права», суміщаючи адвокатську практику з науковою роботою.

Служіння суспільній справі стало кредо його життя. Пошуки справедли-